

Notes Konserwatorski

Komitet redakcyjny

Ewa Potrzebnicka (przewodnicząca), *Donata Rams*,
Władysław Sobucki, *Maria Woźniak*

Redakcja

Agata Lipińska (redaktor naczelny), *Beata Berlińska*

Opracowanie redakcyjne

Joanna Tarasiewicz

Opracowanie techniczne i łamanie

Teresa Trusewicz

Streszczenia w języku angielskim

Katarzyna Diebl, *Mariusz Dyląg*, *Waldemar Machnowski*

Projekt graficzny i typograficzny

Ryszard Kryśka

Printed in Poland

ISSN 1509-5681

Wszystkie prawa zastrzeżone

Spis rzeczy

Od Redakcji 5

I. Polityka ochrony i konserwacji zbiorów

Ewa Potrzebnicka

Ochrona zbiorów w Bibliotece Narodowej – 80 lat działalności 7

Przemysław Wojciechowski

Ochrona i konserwacja zasobu archiwów państwowych w I połowie XX w. 15

Aleksandra Szalla-Kleemann, Katarzyna Szklanny

Konserwacja zbiorów bibliotecznych w ramach projektów z własnym finansowaniem. Doświadczenia Biblioteki Jagiellońskiej 39

II. Fizyka, chemia, mikrobiologia w ochronie i konserwacji zbiorów

Władysław Sobucki

Ewolucja chemicznych metod stosowanych w konserwacji zabytkowych papierów 51

Bogdan Filip Zerek

Metody badań mikrobiologicznych w konfrontacji z materią zabytkową 57

Waldemar Machnowski, Jan Perkowski, Henryk Wrzosek

Badania wpływu promieniowania jonizującego, stosowanego w konserwacji tkanin zabytkowych, na wybrane włókna naturalne 71

Mariusz Dyląg, Małgorzata Bień, Hanna Pruchnik, Florian Pruchnik, Stanisław Ułaszewski

Ocena mikologiczna wybranych pomieszczeń użytkowych z określeniem wrażliwości na związki cynoorganiczne wyizolowanych szczepów grzybów 89

Aleksandra Helbig, Beata Gutarowska

Ocena zanieczyszczenia pleśniami pomieszczeń Oddziałów w Żywcu i Oświęcimiu Archiwum Państwowego w Katowicach 113

Donata Rams, Danuta Jarmińska

Wybrane zagadnienia z ochrony i badań zbiorów bibliotecznych, realizowane w laboratoriach chemicznym i mikrobiologicznym Biblioteki Narodowej. Analiza zniszczeń warstwy malarskiej w XVII-wiecznym rękopisie *Album strojów tureckich* 129

Władysław Sobucki

Wżery atramentowe – krótki przegląd wielkiego problemu 143

III. Z praktyki konserwatora

Maria Woźniak

Kazania świętokrzyskie – najstarszy zabytek polskiej prozy w zbiorach Biblioteki Narodowej w Warszawie. Historia i stan zachowania 151

Magdalena Ufnalewska-Godzimirska

Konserwacja *Krzyku* Edwarda Muncha 163

Izabela Zając

Nietypowe fotografie – konserwacja i restauracja dwóch portretów **165**

Monika Korsak, Marzenna Ciechańska

Konserwacja albumu fotograficznego z przełomu XIX i XX w., z fotografiami rodziny Dihm. Album i fotografie – razem czy osobno? **175**

Kasper Jędrzyk, Marzenna Ciechańska, Władysław Sobucki, Barbara Wagner

Konserwacja XVIII-wiecznej mapy sądowej z wizerami grynszpanowymi **188**

Małgorzata Pronobis-Gajdzis

Konstrukcja zabytkowych kodeksów w świetle zagadnień konserwatorskich **201**

IV. Konferencje, warsztaty, szkolenia

Agata Lipińska

Ósme Triennale Konserwatorów Krajów Nadbałtyckich (Tallin, 7-10 maja 2008 r.) **212**

Elżbieta Duziak

Praktyka zawodowa w Pracowni Konserwacji w Staatsbibliothek zu Berlin w ramach międzynarodowego programu Erasmus (Berlin, 15-28 lipca 2008 r.) **215**

Beata Czekaj-Wiśniewska

Konferencja „Ochrona Narodowego Zasobu Bibliotecznego w czasie pokoju, kryzysu i wojny – teoria i praktyka” (Warszawa, 9-10 września 2008 r.) **219**

Małgorzata Pronobis-Gajdzis, Elżbieta Jabłońska

Toruńskie spotkania konserwatorów-restauratorów obiektów zabytkowych na podłożu z papieru i skóry (Toruń, 2-4 października 2008 r.) **221**

Aleksandra Szalla-Kleemann, Katarzyna Szklanny

„Przeszłość dla przyszłości. Masowe zabezpieczanie zasobów bibliotek i archiwów” – konferencja prezentująca efekty realizacji WPR „Kwaśny papier” w Polsce na tle osiągnięć w innych krajach w dziedzinie zabezpieczania zbiorów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych (Kraków, 13-14 października 2008 r.) **231**

Barbara Wagner

VIII Konferencja „Analiza chemiczna w ochronie zabytków” (Warszawa, 11-12 grudnia 2008 r.) **234**

Anna Koziróg, Zofia Żakowska

V Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Rozkład i korozja mikrobiologiczna materiałów technicznych” (Łódź, 2-9 września 2009 r.) **236**

Ewa Potrzebnicka

Sprawozdanie z konferencji „Rękodzieło i nowoczesne technologie” (Warszawa, 1-2 października 2009 r.) **239**

V. Wspomnienia

Iwona Bednarek

Jerzy Andrzejewski – wspomnienie konserwatora **243**

VI. Noty o autorach 246

Donata Rams, Danuta Jarmańska

Wybrane zagadnienia z ochrony i badań zbiorów bibliotecznych, realizowane w Laboratorium Chemiczno-Mikrobiologicznym Biblioteki. Analiza zniszczeń warstwy malarskiej w XVII-wiecznym rękopisie *Album strojów tureckich*

I. Ściemnienie czerwono-pomarańczowej (minia) szaty – karta 99

II. Ściemniała twarz postaci – karta 54

III. Szczerniałe srebro – karta 64

IV. Ostre granice ściemnień ręki – karta 73

V. Czarne produkty „korozyj” srebra w części srebrnej szaty i wnikaające w głąb żółtego (z aury pigmentu) buta – karta 34

VI i VII. Nietypowe
formy i kształty
ściemnienia warstw
malarskich –
karty 75 i 71

VIII i IX. Fragmenty
strojów: z karty 76
i jego odbicie stroju na
karcie 75

X i XI. Odbicie stroju
z karty 64 na karcie 63

XII i XIII. Odbicie górnej części stroju z karty 72 na karcie twarzy postaci z karty 71

XIV i XV. Pokazanie mechanizmu odbijania szkodliwych warstw malarskich na sąsiednich kartach – komputerowo nałożono kartę 72 na 71

Maria Woźniak

„Kazania świętokrzyskie” – najstarszy zabytek polskiej prozy. Historia i stan zachowania

I i II. Kasetka z czeczotkowego drewna, wykonana po przekazaniu *Kazań świętokrzyskich* Bibliotece Narodowej w Warszawie

Izabela Zając

Nietypowe fotografie – konserwacja i restauracja dwóch portretów

I. „Portret kobiety”, ok. 1880 r. (9,5×12,5 cm), kilka elementów z obiektu, przed konserwacją (fot. I-VI R. Stasiuk)

II. Schematyczne tło, tempera, przed konserwacją

III. „Portret mężczyzny”, około 1880 r. (9,5×12,5 cm) – pęknięcia w kilku miejscach szyba oraz specyficzne zniszczenia wzdłuż tych pęknięć, przed konserwacją

IV. Zdjęta z szyby fotografia albuminowa (*verso*) obok tekturowego tła w technice pastelu, stan w trakcie konserwacji

V. „Portret kobiety” – lico, po konserwacji

VI. „Portret mężczyzny”
– lico, po konserwacji

Monika Korsak, Marzenna Ciechańska

Konserwacja albumu fotograficznego z przełomu XIX i XX w. z fotografiami rodziny Dihm. Album i fotografie – razem czy osobno?

I. Przednia okładka albumu przed konserwacją

II. Tylna okładka albumu przed konserwacją

III. Karty albumu przed konserwacją

IV. Tylna wyklejka przed konserwacją

V. Przednia okładka albumu po konserwacji

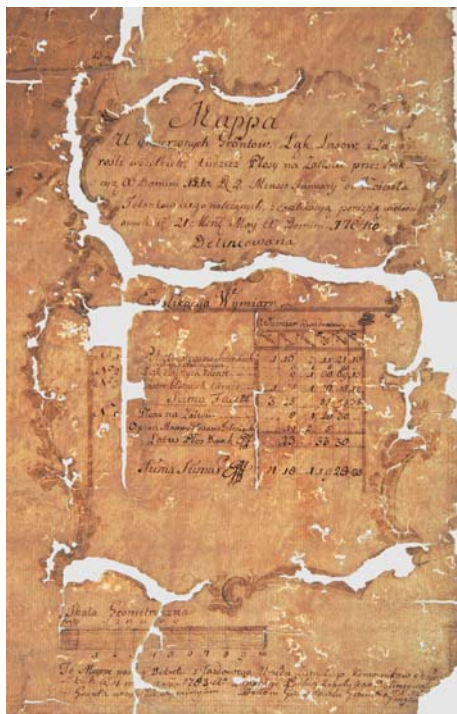
VI. Srebrzenie na fotografii żelatynowej – przed konserwacją

Kasper Jędrzyk, Marzenna Ciechańska, Władysław Sobucki, Barbara Wagner
Konservacja XVIII-wiecznej mapy sądowej z wżerami
grynszpanowymi

I. Obiekt przed konserwacją, światło boczne

II. Obiekt przed konserwacją, światło przechodzące (fragment)

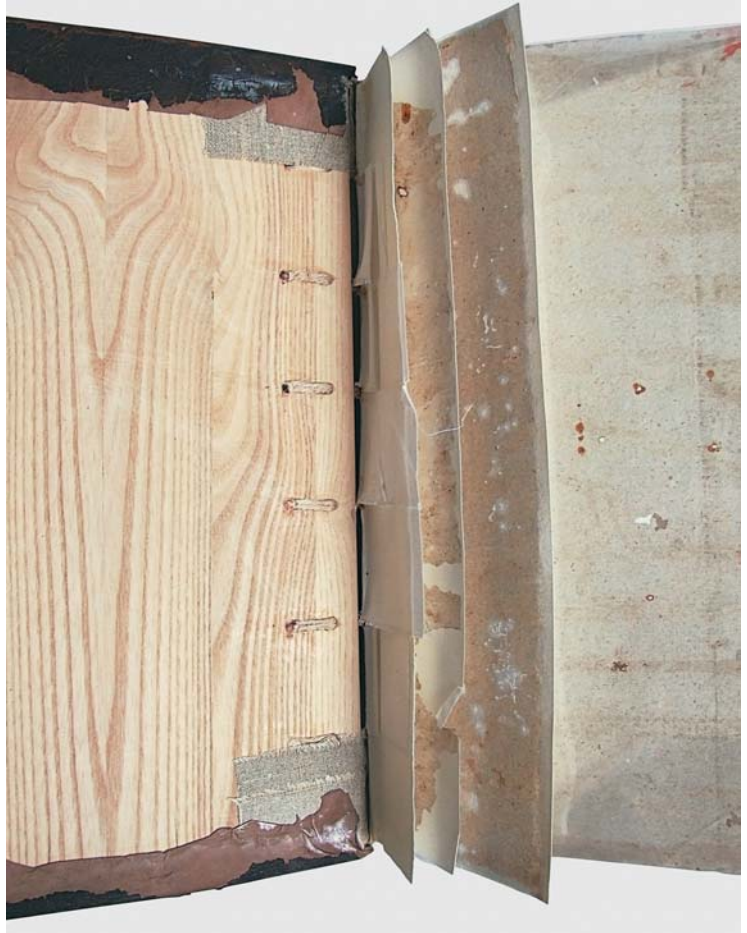

III. Nakładanie roztworu kwasu DTPA na zniszczone grynszpanem fragmenty obiektu

Małgorzata Pronobis-Gajdzis

Konstrukcja zabytkowych kodeksów w świetle zagadnień konserwatorskich

I. Psalterium Davidum...
(1671, Paryż) z Biblioteki
Wyższego Seminarium
Duchownego Towarzystwa
Salesjańskiego w Łądzie.
Prace restauratorskie przy
obiekcie – Pracownia
Konserwacji Książki Dawnej,
Konserwacja i Restauracja
Papieru i Skóry UMK
w Toruniu – wykonywane
przez Joannę Sochę i Joannę
Kokoć pod kierunkiem
dr Małgorzaty Pronobis-Gajdzis

II. Propozycja zachowania
oryginalnych elementów
konstrukcyjnych
broszurowania książki,
wymontowanych podczas
prac konserwatorskich.
Biblioteka Uniwersytecka
w Wilnie
(fot. M. Pronobis-Gajdzis)

